

Trinn 2- vedlegg 1: Speidermetoden 2

Speiderbevegelsen har som mål å utvikle mennesker til å bli ansvarlige samfunnsborgere. For å få dette til brukes en egen arbeidsmetode, speidermetoden, som forklarer hvordan vi som ledere skal organisere og lede speiderarbeidet. Speidermetoden er med andre ord et verktøy som brukes for å ivareta målet med og det unike i speiderarbeidet. Den er bygget på en måte som gjør det både morsomt og enkelt for speidere og å lære seg noe.

Speidermetoden består av åtte elementer:

- Forpliktelse gjennom lov og løfte
- Learning by doing
- Bruk av patruljesystemet
- Friluftsliv
- Samfunnsengasjement
- Symbolikk, rammer og lek
- Progresjon i aktiviteter og ferdigheter
- Medbestemmelse og ansvar

Alle elementene i speidermetoden vil bli grundig gjennomgått i løpet av Trinn 1, Trinn 2 eller Trinn 3 i grunntreningen. Helheten i speidermetoden vil gjennomgått på hvert trinn, med en økende progresjon i det som gjennomgås og hva det betyr for speiderarbeidet.

På Trinn 2 skal deltakerne få en grundigere gjennomgang av følgende elementer i speidermetoden:

- Symbolikk, rammer og lek (i egen enhet)
- Progresjon i aktiviteter og ferdigheter
- Medbestemmelse og ansvar
- Patruljesystemet

Disse fire elementene er beskrevet grundig nedenfor. Lederveiledningen om speidermetoden vil være et godt hjelpemiddel for å formidle speidermetoden og speiderlederens rolle i de ulike elementene. For Trinn 2 kan elementene av speidermetoden som gjennomgås gjerne settes i sammenheng med egen enhet. Symbolikk, rammer og lek er også gjennomgått på Trinn 1, men fokuset i denne økten vil være på egen enhet. Dette er beskrevet i kursplanen, lederveiledningen om speidermetoden og vedleggene om egen enhet.

Symbolikk, rammer og lek

Symbolikk og rammer bruker vi for å skape en felles identitet, og for at speiderne skal oppleve at de er med i en større sammenheng. Med ramme mener vi en historisk eller tenkt omgivelse fra litteraturen eller andre kilder. Det setter fantasien i sving og er med på å skape et miljø der speiderne lettere tilegner seg kunnskap, ferdigheter og holdninger vi ønsker å gi. Det er viktig at symbolikken og rammene samsvarer med speidingens verdigrunnlag.

Elementet symbolikk, rammer og lek er det mest sentrale punktet i speidermetoden for flokkarbeidet. Vi vil derfor se nærmere på læring gjennom lek og rammearbeid i egne økter.

Seremonier

Et viktig redskap i forhold til rammer og symbolikk er seremonier. En seremoni i speidersammenheng er en høytidelig handling, ofte med symbolsk innhold, som blir gjentatt etter samme mønster ved

flere anledninger. Seremonien kan være knyttet til spesielle begivenheter i flokken eller inngå som fast innslag på møtene.

I enhetene har vi flere seremonier som skal minne oss om løfte vi har avlagt og hva speideren står for. Det er fint om seremoniene knyttes til rammen dere bruker i enhet.

Hvordan bør en seremoni være?

- Enkel og høytidelig
- Symbolsk innhold
- Lettfattelig, slik at budskapet kommer tydelig frem
- Lett å lære
- Kort. Hvis den trekker ut, svekkes interessen
- Den skal samle deltakerne om noe, derfor må det være ro og konsentrasjon før dere begynner
- Alvorsfylt i utførelsen
- Samlende
- Den må være godt forberedt, nøye planlagt. Ingenting må klikke
- De som skal delta med en oppgave, må instrueres på forhånd, slik at de vet hva som skal foregå og hvordan det skal foregå
- Bruk ikke seremonier for ofte

Dette er de vanligste anledningene for en seremoni:

- Åpning av møte
- Avslutning av møte
- Opptak av nye medlemmer i enhet
- Overgang fra en enhet til det neste
- Scouts' Own
- Leirbållinnvielse
- Utdeling av merker/utmerkelser
- Markering av fortjenestefull innsats
- Spesielle seremonier i forbindelse med rammen
- Fødselsdagsseremonier
- Begivenheter i lokalmiljøet, for eksempel flaggheising 17. mai

Formålet med en åpnings- og avslutningsseremoni:

- Trygghet: speideren møter noe kjent
- Harmoni: vi skaper en hyggelig og rolig stemning som start eller slutt på møtet
- Fellesskap og tilhørighet: seremonien gir følelse av fellesskap. Det er kun de som tilhører enheten som har anledning til å delta.

Tradisjon: seremonien er den samme over lang tid og tilhører enheten.

Ramme

Arbeidet i speideren bør ha en ramme. Med ramme mener vi en historisk eller tenkt omgivelse fra litteraturen eller andre kilder. Det setter fantasien i sving og er med på å skape et miljø speiderne lettere tilegner seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger vi ønsker å gi. Det å bruke rammer er

spesielt viktig for bevere og småspeidere. Bruk av rammer er også med på å gjøre speidertiden i enheten morsommere og den er med på å skape et særpreg rundt det å være speider.

Historier og eventyr vil alltid sette fantasien i sving, både hos store og små. Det gir muligheter for innlevelse og videre tankeflukt, og vi kan trekke paralleller mellom personer og hendelser i historien og vår egen situasjon. Dette kan ofte gi større forståelse for både oss selv og andre.

Familienavn eller Kullnavn, navn på ledere, møtesteder og lignende som går igjen år etter år, gjør at småspeiderne fort føler seg hjemme i flokken og kjenner tilhørigheten i en gruppe. Bruk av rammer skaper tradisjoner som igjen gir trygghet.

Som leder vil du oppdage at en fast ramme gir deg mange ideer og mye hjelp til selve programplanleggingen. Det er mange måter å bruke rammer på.

Historien kan "dekke" hele programmet, men det kan virke anstrengende og gi liten fleksibilitet i flokkarbeidet. Dessuten kan småspeiderne etter hvert synes det blir kjedelig med den samme historien møte etter møte. Bruker du derimot rammen ved seremonier, åpninger, samlingsstund, bakgrunnshistorie ved lek og konkurranser, som motivasjon ved innlæring, som høytlesing/fortelling osv., har du større muligheter til å variere innholdet på møter og møtetyper.

Deler av historien egner seg kanskje ekstra godt som løypeopplegg eller til et spesialmøte. Den kan gi gode ideer til andre aktiviteter som hører hjemme i flokken.

Noen ganger vil du ha behov for "spesialrammer" eller temamøter enten som enkelthendelser eller som "prosjekter" over 1 – 3 måneder. Det er bare fint med litt variasjon og overraskelsesmomenter og det ødelegger ikke rammetradisjonen. Pass bare på å bruke rammen ved de faste postene og ved seremonier.

Det viktigste ved bruk av rammer er at speiderlederen føler at den rammen som velges brukt, er noe han eller hun kjenner seg igjen i og trives med. Da er det lettere å gi noe av seg selv og lederens glød og iver smitter over på speiderne.

Lek

Instruksjon i speiding bør mest mulig gis gjennom øvelser, leker og konkurranser. Lek er gøy, lek er alvor. Voksne leker for å koble av og samle nye krefter. For barn kan lek være en måte å uttrykke seg på. Lek er både fysisk og tankemessig aktivitet. Barn har stort behov for å bytte stilling ofte. De trenger et vekselspill mellom hvile og aktivitet. Gjennom leker kan de lære å fungere i sosiale sammenhenger.

I speidersammenheng er leken med sine fysiske, praktiske og sosiale aspekter et viktig virkemiddel for å nå målet vårt.

Leken kan gi:

- Bevegelse
- Positive opplevelser
- Moro
- Kunnskaper/ferdigheter
- Respekt for andres prestasjoner
- Ny viten om seg selv
- Evne til å ta seier/nederlag på en fornuftig måte
- Samspill med andre
- Lystbetonte møter og turer

Du bør tenke over hvorfor du skal ha en lek. Speiderne skal gjerne lære noe av en lek. Leken er kanskje det mest verdifulle hjelpemiddelet vi har til å utvikle karakteren. Den gir glede og godt humør, finner fram skjulte egenskaper, utvikler selvdisciplin, utholdenhet, konsentrasjon og mye mer.

Progresjon i aktiviteter og ferdigheter

Progresjon betyr i denne sammenheng at aktivitetene gir en utvikling i kunnskaper, ferdigheter og opplevelser i løpet av tiden som speider. Som speiderledere skal vi bidra til å sikre at programmet er allsidig og at speideren lærer praktiske ferdigheter som er til nytte, skaper glede og danner identitet. Gjennom progresjonen i aktivitetene skal den enkelte speider få positiv livserfaring som utvikler pågangsmotet, samarbeidsevnen, kreativiteten og selvtilliten.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at aktivitetene bygger på speiderens interesser og kreative evner
- at aktivitetene er allsidige, med mange forskjellige emner og med lette og vanskelige oppgaver innenfor det samme tema
- at speideren gradvis opparbeider seg ferdigheter, problemløsning, selvmotivering, evne til samarbeid og ledelse.
- at vi velger metoder og emner som passer til speidernes evner og ferdigheter
- at vi bygger videre på de kunnskaper og ferdigheter som er tilegnet gjennom hele speidertiden
- at du som leder engasjerer deg i aktivitetene og er aktiv sammen med speiderne

Medbestemmelse og ansvar

NSFs lover §1-5-1 "Norges speiderforbunds formål er å utvikle mennesker til selvstendighet og til å ta aktivt ansvar i samfunnet i samsvar med idealene fra speiderløftet og speiderloven"

Medbestemmelse betyr at vi skal gi den enkelte speider innflytelse i det daglige speiderarbeidet, og trening i å ytre egne meninger. Den enkelte speider skal motiveres til å påta seg økende grad av ansvar.

Det er viktig at den enkelte speider opplever og forstår hva det vil si å tilhøre et demokrati.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speideren får benyttet sin rett til medbestemmelse og mulighet for å ta større ansvar for det som skjer i enheten og gruppen
- at speideren har reelle valgmuligheter i overensstemmelse med sine interesser og evner
- at speideren opplever og forstår konsekvensene av egne valg og handlinger
- at speideren opplever å bli ledet og selv kunne lede andre

Baden-Powell hadde erfaring med at gutter var ivrige og lærevillige hvis han bare ga dem sjanser og ansvar. Han ville lære opp fredsspeidere – beredt til å hjelpe andre. Han satte pris på initiativ, ansvarsfølelse og eventyrlyst, og mente dette var egenskaper samfunnet trengte. Han ga speiderne mottoet "vær beredt" for å fortelle at de alltid skulle være klar til å "gjøre den rette tingen i det rette

øyeblikket og ha viljen til å gjøre den.” Det handler om ansvar. ”Vent mye av speiderne dine, og du vil vanligvis få det”, sa han og mente at å gi virkelig ansvar innebærer å la speiderne løse oppgavene på sin egen måte. ”Hvis du gir en mann ansvaret for en jobb, må du, hvis du er rettferdig mot ham, la han velge sine egne verktøy”. Han skriver også, at for å få fullt utbytte av patruljesystemet, må lederen gi patruljeføreren virkelig ansvar, hvis han bare gir delvis ansvar, vil han bare få delvise resultater.

I beverkoloni og flokk kan oppgavene være f.eks.

- å finne fram utstyr før møtet
- å rydde etter møtet
- å holde orden på enhetens materiell under møtet
- å lede enheten i lek og annen aktivitet
- å instruere de andre og overbringe beskjeder
- å stå post i en sporløype.

Bruk av patruljesystemet

Patruljesystemet betyr fellesskap og samhørighet i små grupper over tid. I patruljen lærer speiderne både å samarbeide i en gruppe samtidig som de utvikler deg som selvstendige individer. Speiderne skal føle trygghet i å oppleve seg selv som en nødvendig del av patruljen. Speiderne lærer av å bli ledet av, og selv lede, jevnaldrende speidervenner.

Som speiderleder skal du tilrettelegge for:

- at speiderne føler trygghet i patruljen og opplever seg selv som en viktig del av den
- at speiderne lærer å respektere og gjøre bruk av de enkelte patruljemedlemmenes ulikheter, samt at den enkelte kan ha skiftende roller og funksjoner i patruljen i forskjellige situasjoner
- at patruljeaktivitetene i seg selv oppleves som en del av en helhet, og at speiderne kan se mening med og sammenheng i speiderarbeidet
- at det er gjensidig påvirkning mellom barn og voksne